

Cervantes a Peralada

A la Biblioteca de Peralada s'exposa per primera vegada la col·lecció cervantina, considerada una de les més importants del món pel que fa a biblioteques particulars, i que fou recopilada a Barcelona per iniciativa del bibliòfil barceloní Miquel Mateu (1898-1972), el qual esdevingué propietari de la biblioteca i el castell de Peralada.

La mostra s'ha portat a terme gràcies a la petició expressa del president de l'Associació de Bibliòfils de Barcelona, Jordi Estruga, per tal d'exhibir-la als participants del XXII Congrés de l'Association Internationale de Bibliophilie, que tingué lloc el passat mes de setembre a Barcelona. Des d'allà l'exposició s'ha traslladat a Montserrat, Girona (Arxiu i Museu de la Catedral, del Col·legi d'Arquitectes...) i Peralada.

El que podem veure a l'exposició és el resultat d'una selecció entre més de mil *Quixots* i uns quatre mil exemplars de i sobre

Cervantes, amb dues vessants diferenciades: d'una banda les obres destacades per la seva antiguitat, valor històric i de bibliòfil —de les quals ressaltaria el *Quixot* més antic conservat en el fons (València, 1605); les primeres traduccions d'aquesta obra en diferents llengües estrangeres: a l'italià (Milà, 1610), al francès (París, 1614), a l'anglès (Londres, 1620) i, fent un salt en el temps, al català (traducció d'Antoni Balbuena, Barcelona, 1891); la primera edició apòcrifa de la segona part del *Quixot* escrita per Fernández de Avellaneda (Tarragona, 1614); l'edició monumental anglesa, amb dibuixos de Van der Banck i gravats de Van der Gucht (Tonson, 1738); la magnífica edició de la Real Academia impresa per Ibarra (Madrid, 1780), amb il·lustracions dels millors gravadors de l'època; la primera edició il·lustrada per Gustave Doré (París, 1863); les edicions sobre suro fetes a Sant Feliu de Guíxols (1905-1906 i 1955), o la il·lustrada amb litografies de Salvador Dalí (París, 1954)—, i d'altra banda l'apartat de curiositats diverses, com ara *Quixots* en miniatura, versions

infantils i juvenils, aquarel·les originals de Tussell, dedicatòries de Salvador Dalí acompanyades d'iconografia cervantina, la translació de l'esmentada iconografia als objectes més diversos —com jocs de cartes, auques, ex-libris, caps de mistos, bitllets de banc...— o les diferents versions iconogràfiques del mateix Cervantes (al respecte recordem que no es conserva cap imatge coetània de l'autor, només la descripció física feta per ell mateix en el pròleg de les *Novelas ejemplares*).

De fet, potser ens haurem avançat als esdeveniments, ja que és de suposar que properament, l'any 2005, en què es compliran quatre-cents anys de la primera edició del *Quixot*, tindran lloc un munt de celebracions per festejar aquest quart centenari. De moment, fins al proper mes de juny tenim l'oportunitat de veure a Peralada el desplegament bibliogràfic i documental de l'autor i de l'obra, considerada per alguns crítics com la més important de la literatura universal.

Inés Padrosa

Exemplars del *Quixot* a l'exposició de Peralada.

Gravats amb tecnologia digital

Durant el mes de novembre de 2001 es varen fer un conjunt d'exposicions sota el títol genèric de «Prova d'artista. 30 dies de gravat a Olot». Un any més, ha estat una feliç iniciativa que cada vegada va assolint una projecció més gran al país i fora de les nostres fronteres.

Els colors del mar

L'*Alexandrium catenella* és una alga petitíssima, tòxica, que prolifera en esculleres, cales i ports, i que es reproduïx tan ràpidament i en tanta quantitat que fa que el mar sigui de color castany vermell, allò que els diaris en diuen una marea roja. Potser era així el mar de color vi de què ens parla Homer; les altes aigües vinoses on Zeus va fer navegar Ulisses fins que al desè dia, en negra nit, els vents van portar-lo cap a una platja d'Ogígia, l'illa on vivia l'astuta Calipso. Ara lleigeixo que aquesta alga s'està estenent per moltes zones de la nostra costa amb el resultat que amenaça el turisme, que és quasi com dir que amenaça la nostra manera de guanyar-nos la vida. I també tenim encara l'*Alexandrium taylori*, que no és tòxica, que no és perillosa, però que és igualment nefasta per als nostres interessos i per al turisme perquè tenyeix l'aigua d'un color brut, francament merdós, com va passar algun cop a la platja de Pals la temporada passada. Potser era també aquesta alga la de la mar calitjosa que trobà Telèmac quan, fent cas a Atenea, es llançà aigües enllà cercant alguna notícia del seu pare. Però el mar de l'Odíssea té molts altres colors que encara no hem descobert. Ja els descobrirem. Hi ha, per exemple, la mar blanquinosa de què parla Melenau a Telèmac quan el va a veure perquè vol saber on és el seu pare. I hi ha, també, la mar violeta d'on surt Hermes el dia aquell que, enviat per Zeus, mana a Calipso que deixi anar Ulisses. Ulisses, víctima de la ràbia de Posidó, déu de l'infern! Ulisses, que, diferentment de tots aquells altres que van combatre l'ion, erra encara pel mar, per tots els colors del mar, com nosaltres errem, si no és senzillament que naufraguem en aquest món cada vegada més contaminat i cada cop més estrany. Massa ple d'algues.

Xavier Cortadellas

Ja fa sis anys que es realitzen a Olot un conjunt d'actes que tenen com a eix vertebrador el gravat, però enguany s'ha apostat per crear el I Premi de Gr@vat amb tecnologia digital, la primera mostra d'aquestes característiques que es fa a l'Estat. El món de la informàtica ha eixamplat extraordinàriament les possibilitats interpretatives en el camp de la creació i la difusió —ja que a través del correu electrònic es poden rebre obres enviades des de l'altra punta del món—, i la concepció tradicional d'aquesta tècnica mil·lenària s'ha vist alterada de manera considerable.

Precisament cal valorar la voluntat d'innovació demostrada pels organitzadors en obrir nous camins al concepte clàssic de gravat, una aposta per l'originalitat que ha donat el seu fruit, atès el ressò obtingut.

Al costat d'aquesta iniciativa hi havia sis exposicions més repartides en cinc espais expositius de la ciutat. Segurament una de

les més admirades va ser la de la sèrie dels *Caprichos* de Goya, un dels més genials gravadors de la història. Era tot un plaer contemplar aquest conjunt de 80 estampes on es posa de relleu la creativitat del pintor de Fuendetodos, amb la seva visió corrosiva de les institucions del país. La seva barreja de tècniques diferents el revela també com un innovador en l'aspecte procedimental. Els *Caprichos* exposats tenien per als entesos el valor afegit que es tractava de la primera col·lecció de gravats de l'artista i l'única que s'edità sota la seva supervisió directa.

La centenària societat Centre Catòlic, dins el sisè premi internacional de gravat El Caliu, va exhibir una selecció de 263 obres rebudes, provinents de diferents llocs del planeta. També enguany es va poder veure a la ciutat el concurs Joves Creadors 2001, una exposició del concurs estatal de gravat que convoca la

Calcografia Nacional de Madrid per promocionar la pràctica d'aquesta tècnica. Hi abundaven estampes on es posava de manifest la volguda voluntat d'estudi de noves formes d'expressar-se i de noves tècniques interpretatives.

Una col·lecció d'ex-libris on la temàtica era el nu femení i l'erotisme, que forma part de la col·lecció de Francesc Orenes; un llibre de bibliòfil de Joan Barbarà, titulat *De París a Olot. Del Sena a les muntanyes de foc*; i una selecció dels bons resultats del taller de gravat que es va fer l'estiu passat, durant una quinzena del mes de juliol, completaven el cicle d'exposicions.

Joan Sala

Comiat al professor Lluís A. Santaló

El passat 22 de novembre de 2001 va morir a la ciutat argentina de Buenos Aires el matemàtic gironí Lluís Antoni Santaló i Sors, a l'edat de 90 anys.

